

Forvaltningsplan for hjort 2026 – 2028

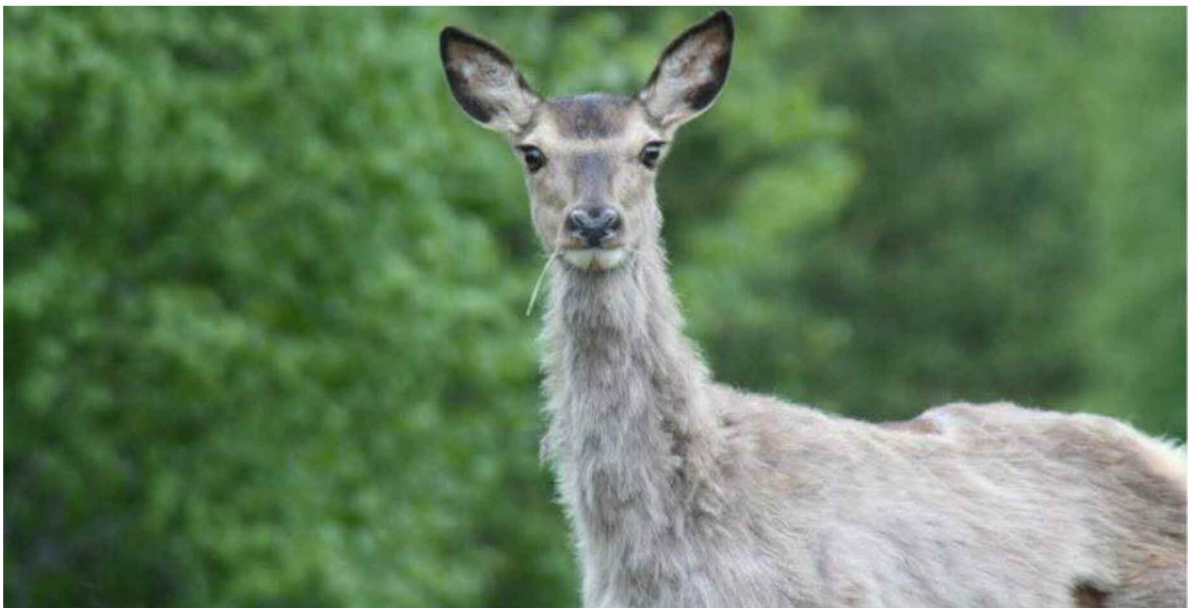

Foto: Bjørnar Eikenes

Forord

Førre forvaltningsplan i Herøy kommune er frå 2013 – 2016. Det er difor på høg tid å lage ny forvaltningsplan som er i tråd med dagens hjortebestand.

Planen skal gjelde frå 2026 – 2028, og skal evaluerast og reviderast innan 01.05.2029. Om det har skjedd store endringar, som kan påverke hjortebestanden i Herøy, må det vurderast om planen må reviderast tidlegare.

Planen er utarbeidd av landbruksavdelinga i Herøy kommune. Etter at høyringsfristen gjekk ut den xx.xx.xxxx, blei den endelege versjonen vedteke av samfunnsutvalet den xx.xx.xxxx

Innhold

1. Innleiing	4
1.1 Bakgrunn for planen	4
1.2 Lovverk	4
1.3 Planprosessen.....	6
1.4 Minsteareal, valdsstruktur og teljande areal	6
2 Hjorten i kommunen.....	7
2.1 Fellingsresultat	7
2.2 Felte dyr	7
2.3 Slaktevektar	8
2.4 Sett hjort	9
2.4.1 Sett hjort per jegerdag	10
2.4.2 Sett kolle per bukk	10
2.4.3 Sett kalv per kolle	11
2.4.4. Sett spissbukk per bukk	11
2.5 Vårteljing	11
2.6 Jakttrykk	12
2.7 Fallvilt og påkøyrslar	13
2.8 Skadar på innmark	14
2.9 Naturmangfald.....	15
3 Forvaltningsmål og tiltak	15
3.1 Hovudmål for hjorteforvaltninga i Herøy kommune	15
3.2 Delmål	15
3.2.1 Bestandsstorleik og slaktevektar	15
3.2.2 Bestandssamansetning	16
3.2.3 Arealbrukskonfliktar.....	17
4. Bestandsplanar	18
4.1 Krav i planen	18
4.2 Tilrådd plan for årleg avskyting	18
5. Årshjul hjorteforvaltning	19

1. Innleiing

1.1 Bakgrunn for planen

Hjortejakta er viktig i Herøy kommune. Det er mange som er engasjerte i jakta både av jegerar og grunneigarar. Siste 20 åra er det felt mellom 65 og 130 hjortar årleg.

Planen vil ta for seg statistikk for kommunen, mål for forvaltninga, og utfordringar og tiltak knytt til forvaltning av hjorten. Forvaltningsplanen vil bli viktig i forvaltninga og set rammene for uttaket. For vald med bestandsplan, skal planen vere i tråd med kommunen sine målsetjingar og tiltak for å bli godkjend.

1.2 Lovverk

Viltlova

§ 1 seier at viltet og viltet sine leveområder skal forvaltast i samsvar med naturmangfaldlova og på ein slik måte at naturen sin produktivitet og artsrikdom ivaretakast. Innafor den ramma kan viltproduksjonen haustast til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfaldslova

§1 "Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur"

§5 (Forvaltningsmål for artar) "Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av. Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke for fremmede organismer."

§ 8. (Kunnskapsgrunnlaget) "Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Det genetiske mangfold innenfor domestiserte arter skal forvaltes slik at det bidrar til å sikre ressursgrunnlaget for fremtiden."

Dyrevelferdslova

§1 (Formål) "Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr"

§3 (Generelt om behandling av dyr) "Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger."

Hjorteviltforskrifta

§1 (Formål)

"Formålet med denne forskriften er at forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser"

§ 3 (Mål for forvaltning av elg, hjort og rådyr)

"Kommunen skal vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane."

§ 4 (Interkommunalt samarbeid)

"Kommunene bør samarbeide om felles mål for hjorteviltbestandene når det er hensiktsmessig å samordne bestandsplanleggingen over kommunegrenser.

Fylkeskommunen kan pålegge kommuner å inngå i et slikt samarbeid hvis det anses som nødvendig for å ivareta bestands- eller samfunnsmessige hensyn på et regionalt nivå."

1.3 Planprosessen

Utkastet til forvaltningsplan vert lagt fram for samfunnsutvalet i Herøy, før det vert sendt på høyring til valda, nabokommunar, fylkeskommunen og andre lag og organisasjonar. Etter at høyringsfristen er gått ut og innspela er evaluert, skal forvaltningsplanen godkjennast av samfunnsutvalet.

1.4 Minsteareal, valdsstruktur og teljande areal

Teljande areal, som er grunnlaget for tildeling av fellingsløyve, er i Herøy kommune 81 000 dekar. Valda variera i størrelse frå 23 000 daa til 30 000 daa. Det er i 3 vald i kommunen, der alle har bestandsplan. Eit av valda har ein mindre del av arealet sitt i Sande kommune. Samtidig er jaktfelta Voldnes og Jøsok/Rødskar med i eit vald i Sande kommune. Minstearealet i Herøy kommune er 600 dekar per fellingsløyve, og kan fråvikast med inntil 50 % etter § 7 i forskrift om forvaltning av hjortevilt. Tildelingane i kommunen variera per 2025 frå 530 - 720 dekar per tildelte dyr.

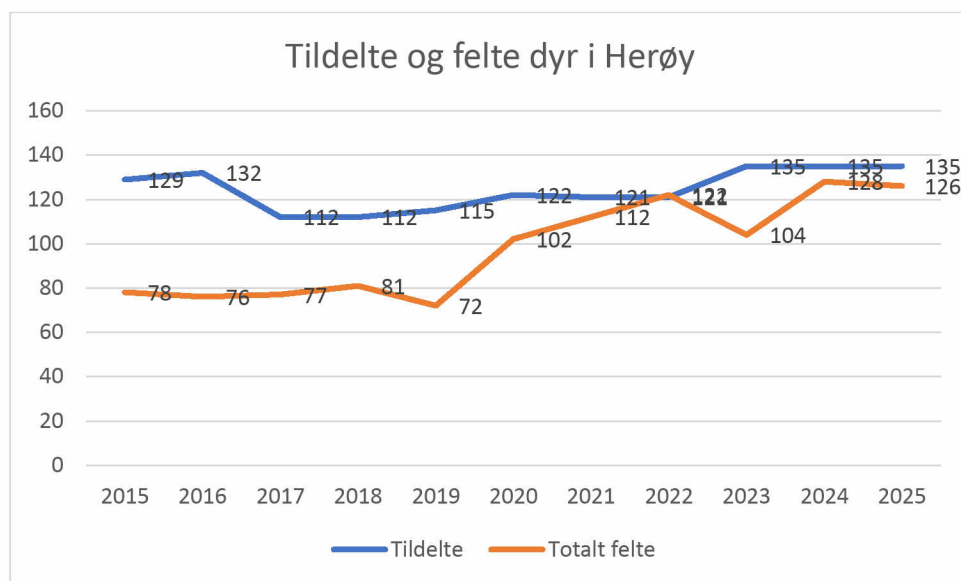
Valdnamn	Teljande areal	Løyve 2025	Dekar per løyve
Ytre Herøy Hjorteviltområde	29 712	56	530
Indre Herøy storvald	28 397	47	604
Gurskøy nordvest hjortevald	23028	32	720

Figur 1: Vald, teljande areal, tildelte løyve i 2025 og dekar per løyve.

2 Hjorten i kommunen

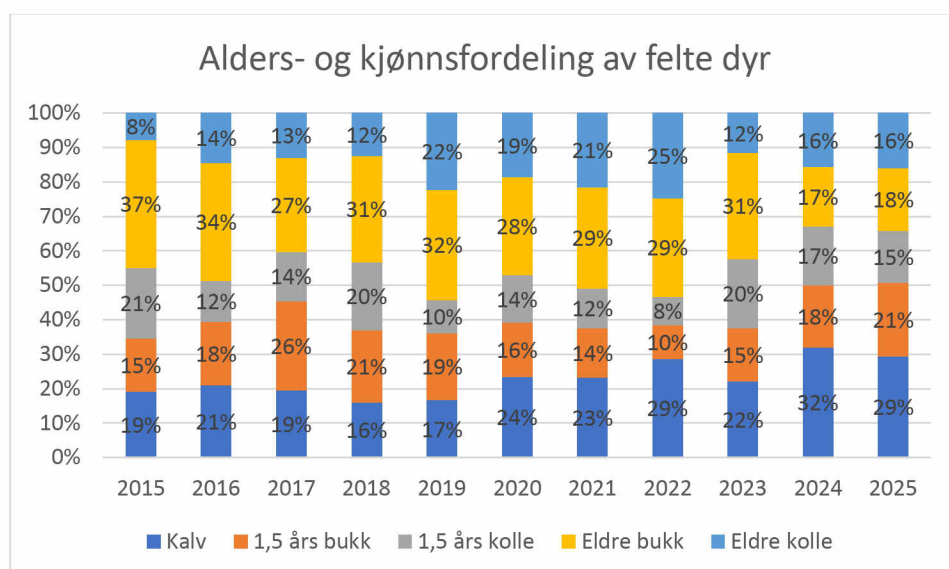
2.1 Fellingsresultat

Fellingstalet har auka betydeleg frå 2019. Det var fellingsrekord i 2024 med 128 felte hjortar.

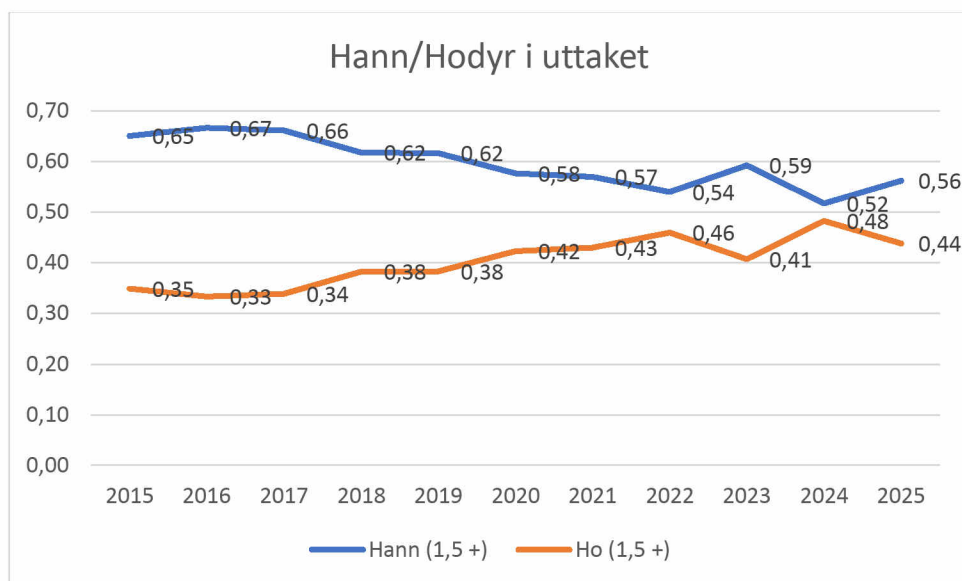

Figur 2: Utvikling i tal tildelte og felte hjort i perioden 2015-2025.

2.2 Felte dyr

Figur 3: Fordeling av felte dyr i kategoriane kalv, 1,5 års bukk, 1,5 års kolle, eldre kolle (2,5 år og eldre) og eldre bukk (2,5 år og eldre) i perioden 2015-2025.

Figur 4: Samla kjønnsfordeling i uttaket for vaksne dyr (1,5 år og eldre) i perioden 2015 – 2025.

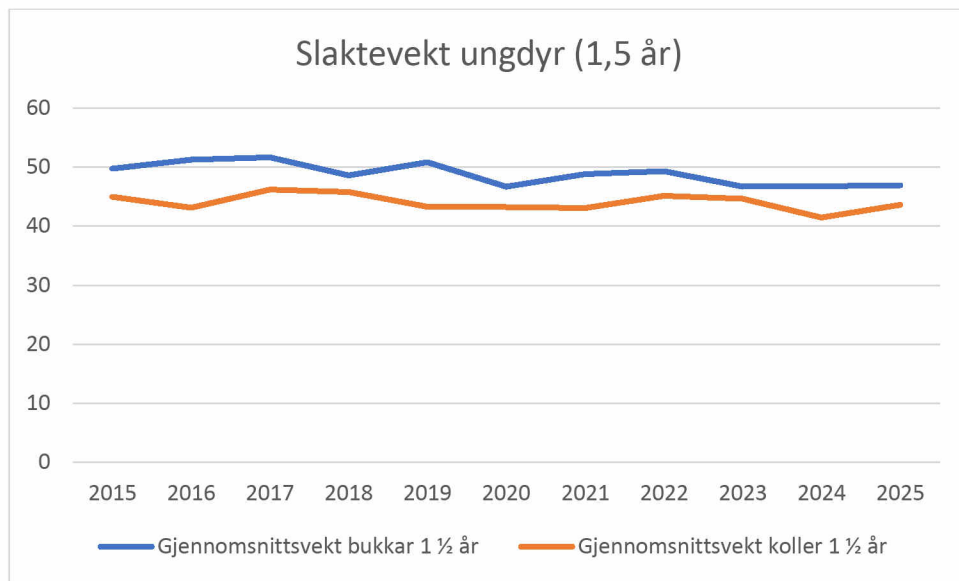
I heile perioden har det vore ei overvekt av hanndyr i uttaket. Det har siste åra blitt større fokus på å ha eit meir kjønnsnøytralt uttak.

2.3 Slakteveakter

Utviklinga i slaktevekt av kalv og ungdyr (1,5 år) kan seie oss noko om kondisjonen blant dyra i bestanden. Til tross for at det er slaktevekt frå få individ, kan det sjå ut som at utviklinga har vore negativ siste åra.

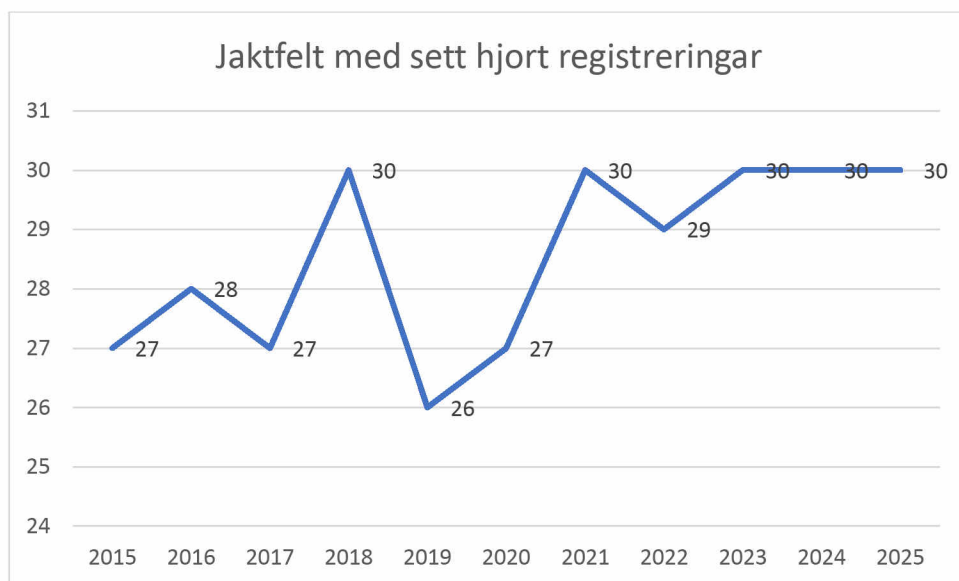
Figur 5: Syner gjennomsnittleg slaktevekt for kalv i perioden 2015-2025.

Figur 6: Syner gjennomsnittleg slaktevekt for ungdyr (1,5 år) i perioden 2015-2025.

2.4 Sett hjort

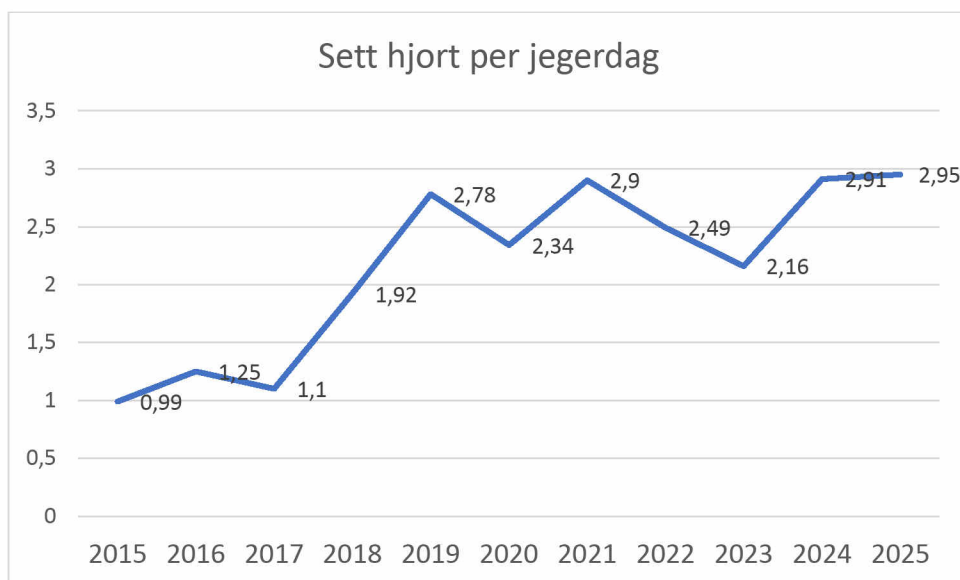
Sett hjort – metoden er ei systematisering av jegerane sine observasjonar under jakta. Data gjev ikkje nokon nøyaktige tal for bestandsstorleiken, men seier noko om utviklinga over tid. Trendane vist under er laga på kommunenivå, og vil kunne bli påverka av det som skjer innafor dei forskjellige årsleveområda til hjorten. Det er stor grunn til å tru at ein del dyr trekkjer mellom fleire kommunar, og vert påverka av avskytinga i nabokommunane.

Figur 7: Syner tal jaktfelt som har registrert sett-hjort i perioden 2015 – 2025.

2.4.1 Sett hjort per jegerdag

Sett hjort per jegerdag er eit mål for talet hjort kvar jeger ser i snitt per jegerdag. Sett hjort per jegerdag kan vere ein peikepinn for utviklinga i hjortebestanden. Om verdien aukar, kan det vere fordi bestanden aukar, eller at metodikken er endra. Det er ikkje gitt at bestanden aukar eller minkar like mykje som sett hjort per jegerdag indikera.

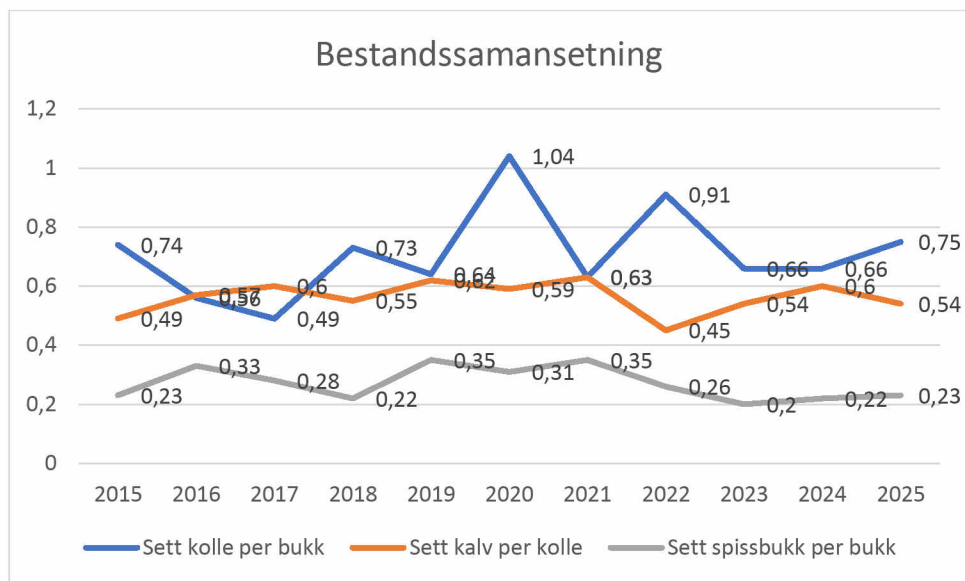

Figur 8: Syner sett hjort per jegerdag i perioden 2015 til 2025

Frå 2017 – 2019 auka sett hjort per jegerdag betrakteleg (truleg på grunn av endra metodikk). Frå 2019 har sett hjort per jegerdag stabilisert seg på eit høgt nivå. Bruken av termiske hjelpemiddel har blitt meir utbredt dei siste åra. Nøyaktig omfang har vi per i dag ikkje oversikt over, men det er grunn til å tru at dette har påverka sett-hjort statistikkane.

2.4.2 Sett kolle per bukk

Ein låg andel bukk i eit bestand kan føre til seinare brunst hos kollene som kan resultere i seinare fødte kalvar. Sett kolle per bukk bør ligge på 1,5 eller lågare for å ha tilstrekkeleg tal bukkar i bestanden. Som ein kan sjå i figur 9, har sett kolle per bukk held seg under 1,0 kvart år utanom i 2020.

Figur 9: Sett kolle per bukk, sett kalv per kolle, og sett spissbukk per bukk i perioden 2015 – 2025.

2.4.3 Sett kalv per kolle

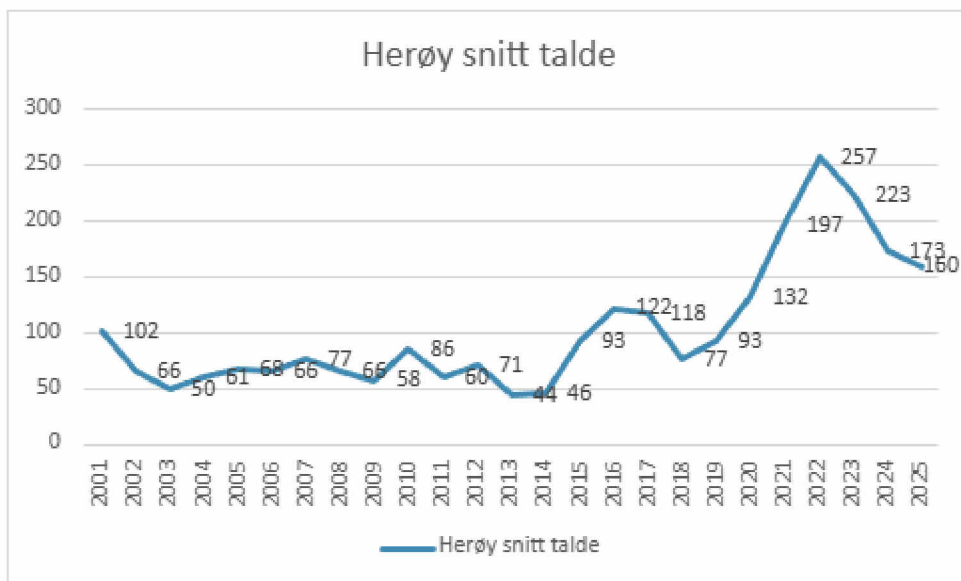
Sett kalv per kolle er eit mål som kan fortelje oss noko om endring i produksjonen. Som ein kan sjå i figur 7, har sett kalv per vore nokolunde stabil, med unntak av 2022 der den var litt lågare.

2.4.4. Sett spissbukk per bukk

Sett spissbukk per bukk kan vise litt om alderen blant hanndyra i bestanden, og korleis alderssamansetninga utviklar seg. I heile perioden har denne vore på eit lågt nivå på under 0,35.

2.5 Vårteljing

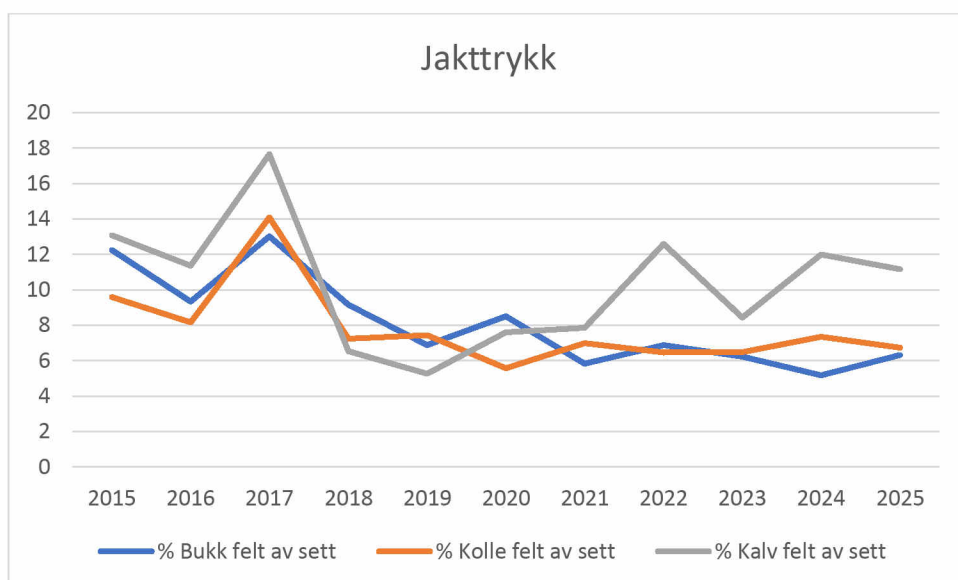
Kvar vår blir det i kommunen talt hjortar på innmarka i alle vald. Det er viktig at metoden for gjennomføringa er lik år etter år for å få best mogeleg utbytte av resultatane. Teljetala haldt seg ganske stabilt fram til 2018. Etter dette auka tal talde dyr fram til 2022, før det igjen har vorte noko redusert.

Figur 12: Snitt talde dyr på vårteljing per år i perioden 2001-2025

2.6 Jakttrykk

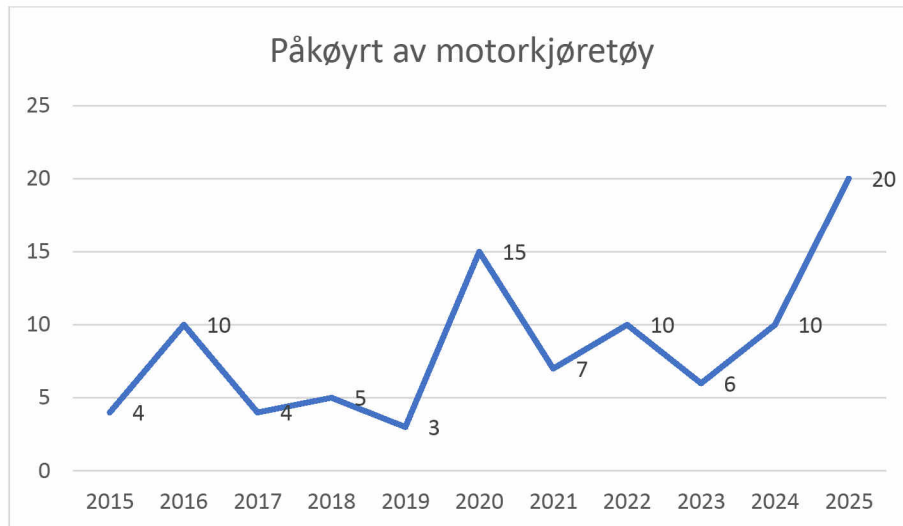
Jakttrykket vert uttrykt som kor mange dyr som vart felt i forhold til kor mange dyr som vart sett under jakta. Jakttrykket har om lag vore likt på hanndyr og hodyr, medan jakttrykket på kalv har vore noko høgare.

Figur 13: Jakttrykket i form av prosent felte av sette dyr for kategoriane bukk, kolle og kalv, i perioden 2015 - 2025.

2.7 Fallvilt og påkøyrslar

Fallvilt og påkøyrslar vert registrerte i hjorteviltregisteret. Som ein kan sjå i figur 12 er det til tider store variasjonar mellom åra.

Figur 14: Tal påkøyrslar i perioden 2015-2025.

Figur 15: Syner påkøyrslar av hjort i perioden 2015 – 2025.

Hovudvekta av påkøyrslane skjer i sørlege delar av Leinøya, Bergsøya og Moltustranda. I fyste halvdel av perioden var Tjørnvåg ein utsett plass.

Figur 16: Syner påkøyrslar av hjort i perioden 2015-2025 på Bergsøya og Sørlege delar av Leinøya (Buholmlinja – Torvik og Røyra)

I desse områda har det vore ei auke av påkøyrslar i perioden. Spesielt i 2025 Var det eit toppår med heile 14 påkøyrslar i området.

2.8 Skadar på innmark

Hjorten er nøye på val av beite heile året. Hjorten kan klassifiserast som ein intermediær beitar, som vil seie at den gjerne har både grasvekstar, urter, kvistar og knoppar i dietten.

På innmarka kan hjorten føre til betydelege skadar. Kor store skadane blir, avhenger av tal dyr, varigheit, tid på året, med meir. Det kan sjåast hjort på innmarka gjennom heile året, men det er kanskje spesielt om våren det ofte kan sjåast store flokkar med hjort på innmarka. Per no finst det inga database der skadar på innmark blir registrert, men i Herøy er det rapportert om skadar på innmark i fleire vald. Utifrå dette er det svært viktig at valda tek høgde for dette i bestandsplanane sine, slik at dyra kan fellast der dei er, og der dei gjer skade. Eit eksempel på dette vil vere å «halde av» ekstra løyver til dei som får skadar på innmarka.

I ekstraordinære tilfelle kan det søkjast skadefellingsløyve utanom ordinær jakttid.

2.9 Naturmangfald

Ein høg hjortebestand kan slå negativt ut over naturmangfaldet. Er bestanden for stor, kan dette føre til at andre artar vert truga.

3 Forvaltningsmål og tiltak

3.1 Hovudmål for hjorteforvaltninga i Herøy kommune

Mål: Hjortebestanden i Herøy skal forvaltast på ein slik måte at ein sikrar ein sunn, livskraftig hjortestamme med omsyn til ressursgrunnlag, og samfunns- og næringsinteresser. Det skal arbeidast mot at stammen skal ha ei god kondisjon, og god alders- og kjønnsfordeling.

3.2 Delmål

3.2.1 Bestandsstorleik og slakteveker

Mål:

Hjortebestanden skal reduserast i planperioden. Sett hjort per jegerdag skal stabiliserast på eit nivå under 2,5.

Tiltak i planperioden:

- Valda i kommunen skal utarbeide sine bestandsplanar slik at dei er i tråd med forvaltningsplanen.
- Sikre høgt nok uttak av dyr, og rett uttak av unge dyr og produksjonsdyr.
- Alle jaktdagar og informasjon om felt hjort skal registrerast i sett og skutt/hjorteviltregisteret. Felte dyr skal vegast.
- Auke kunnskapen om omfanget av termisk utstyr.
- Kommunen skal aktivt bruke 50 % regelen ved tildeling av fellingsløyve.

- Kommunen (i samråd med valda) skal vurdere om minstearealet skal endrast om ein ser tydeleg reduksjon/vekst i hjortebestanden.
- Årlege møte med valda.

3.2.2 Bestandssamansetning

Mål:

Å forvalte hjortebestanden slik kjønnsamansetninga og aldersfordelinga blir betre. Sett kolle per bukk indeksen skal stabiliserast på eit nivå mellom 0,7 – 1,0. Sett spissbukk per eldre bukk skal ikkje overstige 0,25 i slutten av perioden.

Bakgrunn for målet: Kjønnbalansen i kommunen er god. Det vil vere fornuftig å kunne auke del koller i delar av kommunen.

Tiltak i planperioden:

- Auke del kalv og ungdyr i uttaket.
- Ha fokus på å spare store koller og bukkar.

Rammer for avskyting:

Kalv	Kolle (1,5 år og eldre)	Bukk (1,5 år og eldre)
Minimum 25 %	Minimum 25 %	Maksimum 20 % eldre bukk (2,5 år og eldre)
Det bør vere eit kjønnsnøytralt uttak.		
Kalv og ungdyr (1,5 år) bør minimum utgjere 70 % av uttaket, der minimum 35 % bør vere kalv.		

I rammene for avskyting er det skrive at det bør vere eit kjønnsnøytralt utak, og at uttaket av kalv og ungdyr (1,5 år) bør ligge på 70 % eller meir. Årsaken til dette er at alder og- kjønnsamansetninga

variera noko mellom valda. Om desse rammene skal fråvikast, skal valda legge fram begrunnelse for dette i sine bestandsplanar.

3.2.3 Arealbrukskonfliktar

Mål: *Tal påkøyrslar bør ikkje overstige 7 per år. Halde beiteskadar på jord og skogbruksareal på eit lågt nivå, som er akseptabelt for jord og skogeigarar.*

Bakgrunn for målet: Det er fleire vald som har rapportert om skadar på innmark. Tal påkøyrslar har auka siste åra, og det skal arbeidast for å sikre at tal påkøyrslar vert kraftig redusert.

Påkøyrslar kan vere til fare for trafikantar, og føre til store lidingar for hjorten.

Tiltak i planperioden:

- Bestanden skal reduserast.
- Uttaket av hjort bør vere høgt i områder med store skadar på jord og skog.
- Uttaket på Bergsøya, og sørlege delar av Leinøya, skal haldast på eit høgt nivå.
- Det skal vere eit høgt jakttrykk på hodyr/kalv i områder med mykje påkøyrslar.
- Kommunen skal aktivt bruke 50 % regelen ved tildeling av fellingsløyve.
- Registrere fallvilt i hjorteviltregisteret og bruke dette aktivt.

4. Bestandsplanar

Ein bestandsplan er ein plan for avskytinga av ein hjorteviltart fordelt på alder og kjønn. Planane er fleirårige og kan vere gjeldande for opp til fem år. I Herøy kommune er det ynskeleg at valda har 3-års planar. For hjort kan vald eller bestandsplanområde med eit areal på større ein 20 gongar minstearealet søkje til kommunen om godkjenning av bestandplan. I Herøy kommune vil dette seie at vald som er større ein 12 000 dekar har anledning til å utarbeide bestandsplan.

4.1 Krav i planen

Det er fleire krav for å få ein bestandsplan godkjent.

- Plane skal innehalde mål for bestandsutviklinga. Måla skal vere i tråd med kommunen sine mål.
- Plan for den årlege avskytinga i tal dyr. Minimum fordelt på kategoriane kalv, vaksne hodyr, vaksne hanndyr og spissbukk.

4.2 Tiltrådd plan for årleg avskyting

- Minimum 35 % kalv
 - Maksimum 32,5 % vaksne hodyr
 - Maksimum 20 % spissbukk (bukk med ugreina gevir)
 - Maksimum 12,5 % vaksne hanndyr (1,5 år og eldre)
 - Minimum 70 % av felte dyr bør vere kalv og ungdyr (1,5år)
- Kalv kan alltid fellast for andre dyr

I planane skal det gå fram at fordelinga skal basere seg på faktisk felte dyr.

5. Årshjul hjorteforvaltning

Dato	Kva	Kven
1.mars	Framlegg om endring av minsteareal	Kven som helst
1.april	Melde frå om endring i eigedomsforhold og grenser	Valdsansvarleg
15.april	Fastsetting av minsteareal	Kommunen
1.mai	Søknad om godkjenning av nytt/ending av vald	Valdsansvarleg
1.mai	Søknad om godkjenning/ending av bestandsplan	Valdsansvarleg
1.mai	Søknad om godkjenning av nytt/ending i bestandsplanområde	Representant for bestandsplanområde
15.juni	Frist for å godkjenne vald/bestandsplan/bestandsplanområde og tildele fellingsløyve	Kommunen
10 dagar etter jaktslutt	Levere fellingsrapport	Valdsansvarleg

Kjelder

Mysterud, A., Loe, L.E., Meisingset, E., Zimmermann, B., Hjeltne, V., Veiberg, V., Rivurd, I.M., Skonhoft, Anders., Olaussen, J.O., Andersen, O., Bischof, R., Bonenfant, C., Brekkum, Ø., Langvatn, R., Flatjord, H., Syrstad, I., Aarhus, A & Holthe, V., (2011). *Hjorten i det norske kulturlandskapet: arealbruk, bærekraft og næring*.

Meisingset, E., Brekkum, Ø., Ebbesvik, M. (2008). *Kartlegging av beitestatus i vinterområder for hjort på Søre Sunnmøre*. Bioforsk Rapport Vol. 3 Nr. 70 2008.

Solberg, E.J., Veiberg, V., Strand, O., Hansen, B.B., Rolandsen, C.M., Andersen, R., Heim, M., Solem, M.I., Holmstrøm, F., Granhus, A., Eriksen, R. & Bøthun, S.W. (2022)

Hjortevilt 1991-2021. Oppsummeringsrapport fra Overvåkingsprogrammet for hjortevilt. NINA Rapport 2141. Norsk institutt for naturforskning.

Meisingset, E (2008, 01. april). *Alt om hjort*.

Norsk hjortesenter. (2015, 15. november). *Er det galt å skyte mye bukk?*. <https://www.hjortesenteret.no/2020/10/01/er-det-galt-a-skyte-mye-bukk/>